

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Sžak/13/2019
Identifikačné číslo spisu: 7019200015
Dátum vydania rozhodnutia: 21.08.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:7019200015.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a členov senátu JUDr. Jany Hatalovej, PhD. a JUDr. Ing. Miroslava Gavalca PhD., v právnej veci žalobcu (sťažovateľa): Z. K. F., narodeného XX.XX.XXXX v meste M., štátnej príslušnosti V., t. č. miesto pobytu V., zastúpený Ligou za ľudské práva, občianske združenie, so sídlom Baštová 5, Bratislava, proti žalovanému: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Migračný úrad, Pivonková 6, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. ČAS: MU-PO-118-46/2018-Ž zo dňa 7. decembra 2018, o kasačnej sťažnosti proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Saz/1/2019-125 zo dňa 10. apríla 2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Saz/1/2019-125 zo dňa 10. apríla 2019 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného č. ČAS: MU-PO-118-46/2018-Ž zo dňa 7. decembra 2018 v časti o neudelení azylu z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania p r i z n á v a v celom rozsahu.

Odôvodnenie

I.

Priebeh a výsledky administratívneho konania

1. Rozhodnutím č. ČAS: MU-PO-118-46/2018-Ž zo dňa 07.12.2018 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“), žalovaný podľa § 13 ods. 1 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o azyle“) neudelil azyl žalobcovi a podľa § 13a a § 20 ods. 4 zákona o azyle mu poskytol doplnkovú ochranu na dobu jedného roka odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia.

2. V odôvodnení preskúmaného rozhodnutia žalovaný uviedol, že z výpovede žiadateľa je zrejmé, že v krajine pôvodu nikdy nečelil absolútne žiadnym problémom zo strany štátu, či neštátnych pôvodcov, v Jemene nebol nikdy trestne stíhaný ani väznený, nikdy sa politicky neangažoval, lebo nebol členom žiadnej politickej strany, hnutia, či obdobnej organizácie. Krajinu pôvodu opustil legálne na svoj platný

cestovný doklad, respektíve na diplomatický pas svojej manželky a to bez akýchkoľvek problémov. Správny orgán obdobne vyhodnotil aj konanie neštátnych pôvodcov voči osobe žiadateľa, a to, že sa ho snažili naverbovať predstavitelia jednej zo zúčastnených strán v jemenskom konflikte, konkrétne Húsiovia, ešte samo o sebe nepredstavuje prenasledovanie v zmysle § 8 zákona o azyle. Z výpovedi žiadateľa vyplýva, že od februára 2018 až do odchodu z Jemenu koncom apríla 2018 nečelil žiadnym pokusom o kontaktovanie jeho osoby Húsiami a okrem údajných pokusov o jeho naverbovanie žiadnym iným konkrétnym problémom v domovskej krajine nečelil. Žiadnym takýmto, ani iným konkrétnym problémom nečelila ani jeho najbližšia rodina (manželka a dcéra), preto možno skonštatovať, že žiadateľ neopustil krajinu pôvodu pred bezprostredne hroziacim nebezpečenstvom prenasledovania.

3. Je možné pripustiť, že uvedené verbovanie alebo nútenie na spoluprácu pociťoval subjektívne ako formu psychického nátlaku. V žiadnom prípade však nemožno považovať dané konanie Húsiov za prenasledovanie v zmysle § 8 zákona o azyle. Tvrdenia žiadateľa vo výpovedi svedčia o tom, že mu zo strany Húsiov nebol pripisovaný nepriateľský alebo opozičný postoj, práve naopak, považovali ho za svojho, čo aj sám potvrdil. Sami Húsiovia sú totiž Hášimovia, rovnako ako žiadateľ. Dokonca sa neobával z tohto dôvodu obrátiť sa na políciu, kde mu údajne nepomohli, lebo ako sa domnieva, policajti boli tiež Húsiovia. Obrátil sa preto na ministerstvo pre ľudské práva, ktoré o jeho sťažnosti vyrozumelo generálneho prokurátora. Je evidentné, že napriek tomu, že sa obrátil na policajtov, ktorých považuje za Húsiov, žiadne dôsledky to voči nemu nevyvolalo. Obdobne možno vyhodnotiť aj údajné pripisovanie opozičných politických názorov žiadateľovi z dôvodu výkonu jeho práce pre medzinárodnú organizáciu, keďže pracovný pomer v nepolitickej organizácii nie je predsa zastávaním politických názorov, mať nejaké vzdelanie a kvalifikáciu tiež neznamená byť ani príslušníkom sociálnej skupiny a žiadateľ sám uviedol, že v súvislosti s výkonom svojej práce nemal žiadne problémy.

4. Podľa dostupných informácií (SAM pre práva a slobody 26.09.2017) ľudia, ktorí sú proti Húsiom, vrátane novinárov, obhajcov ľudských práv alebo aktivistov „akéhokoľvek druhu“, sú zatknutí a postihnutí rôznymi druhmi závažných porušení ľudských práv, vrátane mučenia, únosu, zmiznutia a zabíjania. Ten istý zdroj však poznamenáva, že „obyčajná“ osoba nebude veľmi postihovaná zo strany Húsiov, pokiaľ nebude oponovať alebo sa nebude otvorene vystavovať proti húsijскеj kontrole vzdelania alebo náboženských praktík. Evidentne sa jedná teda aj o prípad žiadateľa. Žalovaný dospel k záveru, že v prípade návratu žiadateľa do krajiny jeho pôvodu, berúc do úvahy riziková bezpečnostnú situáciu a tiež princíp individuálneho posudzovania potreby poskytnutia ochrany, nemožno s dostatočnou istotou vylúčiť, že by nemohol byť vystavený reálnej hrozbe vážneho bezprávia z dôvodu vážneho a individuálneho ohrozenia života alebo nedotknuteľnosti osoby z dôvodu svojvoľného násillia počas medzinárodného alebo vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu tak, ako je to uvedené v § 2 písm. f) bod 3 zákona o azyle, preto žiadateľovi poskytol doplnkovú ochranu na území Slovenskej republiky (§ 13a a § 20 ods. 4 zákona o azyle) na dobu jedného roka odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia.

II.

Konanie na krajskom súde

5. Žalobca podal proti výroku preskúmaného rozhodnutia o neudelení azylu na Krajský súd v Košiciach správnu žalobu vo veci azylu podľa Štvrtej hlavy Tretej časti zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“). Krajský súd v Košiciach v konaní podľa ust. § 221 a nasl. S.s.p. pri neformálnom posudzovaní žaloby (§ 206 ods. 3 S.s.p.) dospel k záveru o potrebe rozhodnúť podľa § 219 S.s.p. z nasledujúcich dôvodov:

- v predmetnej veci nie je definícia prenasledovania, tak ako ju vymedzuje zákon o azyle, naplnená. Z výpovedí žalobcu v rámci konania o jeho žiadosti o azyl, ako ani z vykonaných dôkazov v rámci správneho konania pred žalovaným totiž nevyplýva konanie Húsiov proti žalobcovi, ktoré by bolo možné subsumovať pod vyššie uvedené konanie. Správny súd má za preukázanú zrejmu jednotiacu dejovú líniu, ktorú je možné interpretovať ako stupňujúci sa tlak voči žalobcovi, z ktorého dôvodu žalobca a jeho rodina opustili krajinu pôvodu. Správny súd je však toho názoru, že uvedené konanie nedosahuje zákonom predvídanú a požadovanú intenzitu zásahu do jeho základných ľudských práv.

- aspekty, týkajúce sa zhoršujúcej sa bezpečnostnej situácie v Jemene boli v plnej miere zohľadnené v rámci rozhodnutia žalovaného o poskytnutí medzinárodnej ochrany vo forme doplnkovej ochrany.

- konanie Húsirov tak ako bolo popísané samotným žalobcom nenaplnilo skutkovú podstatu vydierania a taktiež individuálneho ohrozenia jeho života. Taktiež nebolo preukázané jeho politické prenasledovanie, resp. ohrozenie jeho života. Môžeme však pripustiť jeho obavy z možného násillia zo strany Húsirov ak by v krajine pôvodu zostal, ktoré však vychádzajú podľa názoru správneho súdu skôr z obáv z prebiehajúceho vojnového konfliktu, ktorého sú Húsirovia súčasťou.

- žalovaný sa podrobne zaoberal všetkými skutočnosťami, ktoré uviedol žalobca, resp. jeho zástupkyňa v rámci konania o jeho žiadosti o udelenie azylu. Žalobné dôvody, ktorými žalobca spochybňoval zákonnosť napadnutého rozhodnutia žalovaného, správny súd nepovažuje za dôvodné.

- vo vzťahu k skutočnostiam, ktoré boli uvedené žalobcom, resp. jeho právnu zástupkyňu na pojednávaní konanom dňa 10.04.2019, tieto správny súd nevyhodnotil ako také, ktoré by preukázali existenciu opodstatnenosti jeho obáv z prenasledovania žalobcu z dôvodu jeho príslušnosti k nejakej sociálnej skupine, ale opätovne skôr potvrdzujú objektívnu vojnovú situáciu prebiehajúcu v krajine pôvodu žalobcu. Nové skutočnosti, na ktoré žalobca poukázal až v rámci jeho výsluchu na pojednávaní (zmena pracovného času na najmenšiu mieru, vyhýbanie sa účasti na verejných miestach za účelom, aby čo najmenej dochádzalo k stretom s Húsirovi) a ktoré neboli predmetom dokazovania v rámci správneho konania pred žalovaným, správny súd vyhodnotil ako účelové.

III.

Obsah kasačnej sťažnosti/stanoviská

A)

6. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľ v zákonnej lehote podal kasačnú sťažnosť z dôvodov uvedených v:

- § 440 ods. 1 písm. f) S.s.p., t. j. krajský súd nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,

- § 440 ods. 1 písm. g) S.s.p., t. j. krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci,

- § 440 ods. 1 písm. h) S.s.p., t. j. krajský súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu.

7. Sťažovateľ v nasledujúcich sťažnostných bodoch v súlade s § 445 ods. 1 písm. c) S.s.p. najmä uviedol:

- k nehodnoteniu prenasledovania s prospektívneho hľadiska:

? žalovaný sa odklonil od ustálenej praxe kasačného súdu, ktorá ho inštruuje k prospektívnemu posudzovaniu opodstatnenosti obáv z prenasledovania. Záver o nenaplnení definície prenasledovania podľa § 2 písm. d) zákona o azyle je nesprávnym právnym posúdením, nakoľko vzhľadom na uvedenú ustálenú prax kasačného súdu (rozsudok zo dňa 29.07.2014 sp. zn. 1Sža/17/2014, rozsudok zo dňa 26.08.2015 sp. zn. 10Sža/31/2015 SR) je potrebné na otázku prenasledovania hľadieť z prospektívneho hľadiska. Žalovaný bol povinný preskúmať, čo sťažovateľovi hrozilo v prípade, že by v krajine pôvodu v danej situácii zotrval (materializácia hrozieb voči nemu a jeho blízkym), a tieto hrozby vyhodnotiť z hľadiska ich intenzity, závažnosti a formy zásahu do základných práv sťažovateľa.

? skutočnosť, že sa správny súd stotožnil so závermi žalovaného považuje na strane krajského súdu za

nesprávne právne posúdenie a odklon od ustálenej interpretačnej praxe kasačného súdu.

- k individuálnym politickým dôvodom prenasledovania:

? dôvody žiadosti o azyl sa týkali aj individuálneho ohrozenia sťažovateľa prenasledovaním z politických dôvodov a dôvodov príslušnosti k určitej sociálnej skupine, pričom tieto tvrdenia bol žalovaný povinný v súlade s § 20 ods.4 zákona o azyle preskúmať primárne.

? žalovaný nemôže ohrozenie sťažovateľa na jeho bezpečnosti a živote vyhodnocovať výlučne ako spôsobené ozbrojeným konfliktom, a opomenúť etnické, náboženské a politické príčiny samotného konfliktu, nakoľko sťažovateľ o nich vypovedal na pohovore a označil ich za dôvody svojej žiadosti o azyl, čím naplnil bremeno tvrdenia.

? žalovaný ani správny súd neoznačili dôkazy, na základe ktorých vylúčili sťažovateľove tvrdenia o individuálnych dôvodoch spočívajúcich v pripisovaní odmietavých politických názorov. Opakovane poukázal na ustálenú aplikačnú prax kasačného súdu (napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 26.08.2015 sp. zn. 10SŽa/31/2015), ktorý v takýchto situáciách záväzne radí posúdiť otázku „v prospech žiadateľa o azyl“.

? zastávanie nesúhlasných politických postojov s Húsiami preukazoval sťažovateľ na vstupnom pohovore, aj na pojednávaní pred správnym súdom, kde mal súd v prípade svojich pochybností, možnosť ich odstrániť. Zastávanie nesúhlasného postoja s Húsiami je od vstupného pohovoru v konaní konzistentne prejavovaným postojom sťažovateľa.

? tvrdenia sťažovateľa sú podporené aj informáciami o krajine pôvodu, ktoré informujú o dianí v Jemene, a z ktorého vyplýva, že Húsijovia vnímajú pracovníkov medzinárodných a humanitárnych organizácií za politických oponentov.

? správny súd v rozsudku prisvedčil úvahám žalovaného, že „v prípade, ak by žalobca predstavoval pre Húsiou opozíciu, zahraničného agenta resp. inými slovami nepriateľa pre Húsiou, intenzita útokov voči žalobcovi by bola podstatne vyššia.“ Takýto argument správneho súdu považuje za špekulatívny, ničím nepodložený a subjektívny. Zákon nepopisuje aká intenzita útokov by bola dostatočná, správny orgán nemá oprávnenie klásť sťažovateľovi pre udelenie azylu ďalšie podmienky nad rámec zákonných.

? správny súd nezákonne nepriznal „benefit of the doubt“ v prospech sťažovateľa, od ktorého vyžaduje presvedčivé dôkazy v stave dôkaznej núdze, ale naopak v prospech nepodložených záverov žalovaného, čím sa správny súd dopustil nezákonnosti.

- k porušeniu povinnosti preskúmať všetky námietky sťažovateľa. Zmarenie riadneho prístupu k súdnemu prieskumu:

? správny súd sa nevysporiadal do hĺbky a šírky žalobných bodov obsiahnutých v správnej žalobe so všetkými námietkami.

? správny súd nepreskúmal príslušnosť k určitej sociálnej skupine, ktorú sťažovateľ v konaní zdefinoval a vysvetlil.

8. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby kasačný súd zmenil napadnutý rozsudok tak, že preskúmané rozhodnutie zrušuje a vec vracia žalovanému na ďalšie konanie.

B)

9. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti najmä uviedol, že:

- i keď stretnutia s príslušníkmi Húsiou sťažovateľ mohol vnímať negatívne, ich intenzita, nenadobudla taký rozsah, aby sme mohli konštatovať, že ide o prenasledovanie v zmysle § 2 písm. d) zákona o azyle. Výzvy na spoluprácu, i keď uskutočnené s určitým tlakom, podľa názoru žalovaného, nepredstavujú

závažné alebo opakované konanie spôsobujúce vážne porušovanie základných ľudských práv.

- sťažovateľ bezprostredne pred odchodom z Jemenu nečelil žiadnym tlakom k spolupráci zo strany Húsirov, a preto nie je pravdepodobné predpokladať ani z prospektívneho hľadiska, že nimi bude čeliť vo väčšej miere, ako to bolo v minulosti.

- v sťažovateľovom prípade nedošlo k porušeniu zásady „benefit of doubt“.

- správny súd sa zaoberal námietkami sťažovateľa dostatočným spôsobom. K námietkam sa vyjadril a vysvetlil dôvody, pre ktoré ich odmieta v bodoch 67 - 77 napadnutého rozsudku, pričom v rámci svojej úvahy sa zaoberal aj argumentáciou sťažovateľa o príslušnosti k sociálnej skupine.

- sťažovateľ, i keď vďaka svojmu vzdelaniu, schopnostiam a skúsenostiam pracoval pre nemeckú spoločnosť v Jemene, táto skutočnosť ho na účely posudzovania medzinárodnej ochrany nedeterminuje ako príslušníka sociálnej skupiny.

- považoval napadnuté rozhodnutie za vecne správne a zákonné.

10. Vzhľadom na vyššie uvedené žalovaný navrhol, aby súd kasačnú sťažnosť zamietol.

IV.

Právny názor Najvyššieho súdu

11. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 S.s.p. preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ včas, s prihliadnutím na neformálnosť posudzovania kasačnej sťažnosti (§ 453 ods. 2 v spojení s § 206 ods. 3 S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, a jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná a napadnutý rozsudok je potrebné zmeniť tak, že rozhodnutie žalovaného sa v napadnutej časti zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

12. Rozhodol v lehote vymedzenej v ustanovení § 458 ods. 2 S.s.p. bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 21.08.2019 (§ 137 ods. 4 v spojení s § 452 ods. 1 S.s.p.).

Podľa § 13 ods. 1 zákona o azyle, Ministerstvo neudelí azyl žiadateľovi, ak nespĺňa podmienky uvedené v § 8 alebo § 10.

Podľa § 8 zákona o azyle Ministerstvo udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak, žiadateľovi, ktorý

- a) má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu, alebo
- b) je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd.

Podľa § 2 písm. d) zákona o azyle, prenasledovaním je závažné alebo opakované konanie spôsobujúce vážne porušovanie základných ľudských práv alebo súbeh rôznych opatrení, ktorý postihuje jednotlivca podobným spôsobom, ktoré spočíva najmä v

- a) použitie fyzického alebo psychického násillia vrátane sexuálneho násillia,
- b) zákonných, správnych, policajných alebo súdnych opatreniach, ktoré sú diskriminačné alebo sú vykonávané diskriminačným spôsobom,
- c) odmietnutí súdnej ochrany, ktoré vedie k neprimeranému alebo diskriminačnému potrestaniu,
- d) neprimeranom alebo diskriminačnom trestnom stíhaní alebo treste,

- e) trestnom stíhaní alebo treste za odmietnutie výkonu vojenskej služby v čase konfliktu, ak by výkon vojenskej služby zahŕňal trestné činy alebo činy uvedené v § 13 ods. 2,
- f) konaní namierenom proti osobám určitého pohlavia alebo proti deťom.

Podľa § 2 písm. e) zákona o azyle, pôvodcom prenasledovania alebo vážneho bezprávia je

- a) štát,
- b) politické strany alebo politické hnutia alebo organizácie, ktoré ovládajú štát alebo podstatnú časť jeho územia, alebo
- c) neštátni pôvodcovia, ak možno preukázať, že subjekty uvedené v prvom a druhom bode nie sú schopné alebo ochotné poskytnúť ochranu pred prenasledovaním alebo vážnym bezpráviem.

Podľa § 2 písm. f) zákona o azyle, vážnym bezpráviem na účely tohto zákona sa rozumie

- a) uloženie trestu smrti alebo jeho výkon,
- b) mučenie alebo neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trest, alebo
- c) vážne a individuálne ohrozenie života alebo nedotknuteľnosti osoby z dôvodu svojvoľného násillia počas medzinárodného alebo vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu.

Podľa § 19a ods. 4 písm. e) zákona o azyle, ministerstvo pri posudzovaní dôvodov prenasledovania vychádza z toho, že skupina tvorí určitú sociálnu skupinu najmä vtedy, ak príslušníci skupiny zdieľajú vrodené charakteristické črty alebo spoločný pôvod, ktoré nemožno zmeniť, alebo zdieľajú charakteristiku alebo presvedčenie, ktoré sú tak závažné pre ich identitu alebo svedomie, že daná osoba by nemala byť nútená, aby sa ich zriekla a okolitou spoločnosťou je vnímaná ako odlišná; v závislosti od okolností v krajine pôvodu, určitá sociálna skupina môže predstavovať skupinu založenú na spoločnej charakteristickej črte sexuálnej orientácie, pričom túto orientáciu nemožno chápať tak, že zahŕňa činy považované za trestné podľa osobitného predpisu. 7a)

Podľa § 19a ods. 4 písm. d) zákona o azyle, ministerstvo pri posudzovaní dôvodov prenasledovania vychádza z toho, že politické názory zahŕňajú najmä zastávanie názorov, myšlienok alebo presvedčenia o možných pôvodcoch prenasledovania a ich politik alebo postupov bez ohľadu na to, či žiadateľ podľa týchto názorov, myšlienok alebo presvedčenia konal.

Podľa § 19a ods. 6 zákona o azyle, pri posudzovaní žiadosti o udelenie azylu sa neprihliada na to, či žiadateľ skutočne má rasové, náboženské, národnostné, sociálne alebo politické charakteristické črty, ktoré spôsobujú jeho prenasledovanie, ak sú mu prisudzované pôvodcom prenasledovania.

Podľa § 32 ods. 1 Správneho poriadku, správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstarat' potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania.

Podľa § 46 Správneho poriadku, rozhodnutie musí byť v súlade so zákonmi a ostatnými právnymi predpismi, musí ho vydať orgán na to príslušný, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti.

Podľa § 47 ods. 3 Správneho poriadku, v odôvodnení rozhodnutia správny orgán uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval, a ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia.

Podľa § 206 ods. 4 S.s.p., pre správny súd je rozhodujúci stav veci v čase vyhlásenia alebo v čase vydania jeho rozhodnutia.

13. V predmetnej veci bolo potrebné predostrieť, že predmetom kasačnej sťažnosti bol rozsudok krajského súdu, ktorým zamietol žalobu, ktorou sa sťažovateľ domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného, konkrétne výroku, ktorým žalovaný rozhodol o neudelení azylu sťažovateľovi v

zmysle § 13 ods. 1 zákona o azyle. Preto primárne Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd kasačný, preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci kasačného konania skúmal aj preskúmané rozhodnutie, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľa v podanej žalobe a z taktu vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného.

14. Súd dáva do pozornosti, že konanie o udelenie azylu na území Slovenskej republiky upravuje zákon o azyle. Udelenie azylu na území Slovenskej republiky je spojené so splnením podmienok taxatívne uvedených v ustanovení § 8 predmetného zákona, t. j. v prípade žiadateľa o azyl musia byť preukázané opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine, prenasledovania za uplatňovanie politických práv a slobôd a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu. V citovanom ustanovení ide o zákonné vyjadrenie ústavnej garancie poskytovania azylu cudzincom prenasledovaným za uplatňovanie politických práv a slobôd (čl. 53 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky). Dôvody pre poskytnutie azylu sú zákonom vymedzené pomerne úzko a nepokrývajú celú škálu porušovania ľudských práv a slobôd, ktoré sú tak v medzinárodnom ako aj vo vnútroštátnom kontexte uznávané.

15. Z obsahu administratívneho spisu, konkrétne z „DOTAZNÍKA žiadateľa o udelenie azylu“ vyplýva, že sťažovateľ je členom rodu Hášimovcov, ktorí odvodzujú svoj pôvod od rodovej línie proroka Mohameda a na základe toho je považovaný za prívrženca Húsiiov, ktorí sú jednou z bojujúcich strán v konflikte v Jemene. Húsiiovia ho považujú za spojencu a chcú, aby s nimi spolupracoval, pridal sa k nim, zanechal zamestnanie a nepracoval pre neveriacich cudzincov. Obviňovali ho, že pracuje ako agent pre cudzincov, preto ho kontaktovali, vyhrážali sa mu telefonicky, zastavovali ho na ceste, čo chápal ako zneprijemňovanie života. S výzvami, aby sa k nim pridal, ho trikrát telefonicky kontaktovali neznáme osoby v priebehu novembra až decembra 2017. Následne ho nikto do februára 2018 nekontaktoval, až 02.02.2018 ho zastavil počas cesty z práce pick up značky Toyota, z ktorého vystúpili dvaja ozbrojenci a pýtali sa ho, či stále pracuje pre agentov, pričom ho obvinili, že ak pre nich pracuje, tým pôsobí proti nim. Tiež povedali, že voči nemu ešte nepoužili žiadne násilie, ale radili mu, aby sa pridal k nim. Potom mu opäť volali a dva dni na to dostal list, že sa má pridať k bojom na frontoch. O ďalšie dva dni ho opäť zastavili ozbrojenci na aute značka Toyota pred jeho domom, pýtali sa ho, či obdržal list, pričom im ho musel odovzdať. Po tomto incidente išiel podať oznámenie na políciu, ktoré však polícia neprijala. Domnieva sa, že tak postupovali zrejme z dôvodu, že sami sú prívrženci Húsiiov. Obrátil sa preto na ministerstvo pre ľudské práva, kde mu povedali, že jeho sťažnosť môžu odstúpiť prokurátorovi. Ministerstvo sa teda listom obrátilo v tejto veci na prokurátora 01.04.2018. Domnieva sa, že Húsiiovia mu neublížili, respektíve ho nasilu neodvlekli preto, lebo sa ho snažili presvedčiť na spoluprácu a z náboženského dôvodu ho považovali za jedného z nich. Tiež ho rešpektovali, lebo pochádza zo známej rodiny. Napriek tomu sa však obával, že by sa niečo mohlo stať a preto sa rozhodol z krajiny spolu s manželkou a dcérou vycestovať. Obáva sa, že Húsiiovia by sa mu naďalej vyhrážali a zneprijemňovali mu život. V prípade ich porážky sa obáva, že by mohol byť prenasledovaný režimom prezidenta Hádího, preto považuje svoj život v Jemene za ohrozený.

16. Vo vzťahu k týmto skutočnostiam mal žalovaný vykonať náležité dokazovanie a zistiť všetky podstatné informácie, a zhodnotiť každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti. Žalovaný bez zaobstarania si relevantných podkladov k námietkam sťažovateľa a bez ohľadu na konzistentnosť jeho výpovede, ktorá bola potvrdená aj výpoveďou jeho manželky, vo veci konštatoval, že všetky problémy sťažovateľa súvisia s vnútroštátnym konfliktom, nie s jeho osobnými charakteristikami. Žalovaný taktiež vyhrážanie sa zo strany Húsiiov sťažovateľovi vyhodnocoval z hľadiska vlastnej právnej úvahy tak, že to, že sa sťažovateľa snažili naverbovať predstavitelia jednej zo zúčastnených strán v jemenskom konflikte, aj keď je možné, že to pociťoval ako formu psychického nátlaku, ešte samo o sebe nepredstavuje prenasledovanie v zmysle § 8 zákona o azyle.

17. Je nevyhnutné poukázať na to, že v zmysle § 2 písm. d) bod 1 zákona o azyle možno pod prenasledovaním rozumieť aj závažné alebo opakované konanie spôsobujúce vážne porušovanie

základných ľudských práv alebo súbeh rôznych opatrení, ktorý postihuje jednotlivca podobným spôsobom, ktoré spočíva najmä v použití fyzického alebo psychického násillia vrátane sexuálneho násillia. Psychické násillie nie je v zákone o azyle definované, ide však o formu násillia vyznačujúcu sa tým, že obeť násillia je vystavená takému správaniu zo strany agresora, ktoré u nej môže vyvolať psychickú traumu, a to vrátane úzkosti, chronickej depresie, alebo post traumatickej stresovej poruchy. Z definície psychického násillia teda vyplýva, že aktivita agresora, namierená proti osobe obeť, musí byť spôsobilá vyvolať u obeť, aj vzhľadom na jej osobné pomery, psychickú traumu. Vo vzťahu k uvedenému bolo nutné zo strany správneho orgánu skúmať aj otázku prenasledovania sťažovateľa ako obeť psychického násillia.

18. Žalovaný pripisovanie opozičných názorov sťažovateľovi zo strany Húsirov pre jeho neochotu spolupracovať s nimi resp. pre jeho prácu v medzinárodných spoločnostiach nepovažoval za preukázanú, aj keď žiadnymi dôkazmi výpoveď sťažovateľa nespochybnil. V preskúvanom rozhodnutí žalovaný vytrhol z výpovede sťažovateľa jednu vetu bez kontextu na zvyšok jeho tvrdení a konštatoval, že vzhľadom na jeho pôvod ho Húsirovia považovali za spojenca. Bolo nutné zo strany žalovaného zaobstarať si dostatočné informácie vo vzťahu k súčasnej situácii potvrdzujúcej resp. vyvracajúcej ju ako pôvod možných obáv sťažovateľa v prípade jeho návratu do krajiny pôvodu a zdroj takýchto relevantných informácií identifikovať aj v samotnom rozhodnutí.

19. To, že Húsirovia sťažovateľovi neublížili, ani ho nasilu neodvliekli, neznamená, že mu takéto konanie z ich strany nehrozilo. Ako vyplýva z výpovede sťažovateľa, Húsirovia chceli, aby s nimi spolupracoval, zanechal zamestnanie a nepracoval pre neveriacich cudzincov, obviňovali ho, že ak pre nich pracuje, tým pôsobí proti nim. Žalovaný prípad sťažovateľa vyhodnotil bez dostatočného dokazovania ako prípad „obyčajnej osoby“, ktorej Húsirovia neprípisovali žiaden opozičný názor, lebo sa politicky neangažoval a neprejavoval, s čím sa nesprávne stotožnil aj krajský súd. K argumentácii žalovaného týkajúcej sa posúdenia sťažovateľových obáv z prenasledovania z dôvodu politického presvedčenia kasačný súd uvádza, že pre posúdenie tejto otázky nemusí byť podstatným, či sťažovateľ bol politicky aktívnym. V určitých situáciách nie je potrebné, aby ohrozená osoba aktívne prejavovala svoje politické názory (verejne, výslovne), ale už samotná neochota spolupracovať s pôvodcami prenasledovania môže byť (konsenzuálnym) vyjadrením politických názorov.

20. Vzhľadom na vyššie uvedené závery a postup žalovaného, s ktorými sa nesprávne stotožnil aj krajský súd v napadnutom rozsudku, kasačný súd konštatuje, že námietky týkajúce sa nesprávneho právneho posúdenia veci ako aj odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe vyhodnotil ako dôvodné. Súd poznamenáva, že konanie o medzinárodnej ochrane je špecifické tým, že je v ňom často nutné rozhodovať za situácie dôkaznej núdze (pozri rozsudky Najvyššieho správneho súdu z 26.02.2008, č. j. 2 AZS 100/2007 - 64, a z 27.03.2008, č. j. 4 AZS 103/2007 - 63, či rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 29.07.2014 sp. zn. 1Sža 17/2014), že ide o prospektívne rozhodovania (t. j. posudzuje sa opodstatnenia strachu z prenasledovania či riziko vážneho bezprávia v budúcnosti) a že nesprávne rozhodnutie má pre sťažovateľa obzvlášť závažné dôsledky. Žalovaný nemôže len na základe svojho subjektívneho názoru dospieť k záveru, že sťažovateľovi nehrozí v krajine prenasledovanie. Z výpovede sťažovateľa je zrejмый nátlak voči jeho osobe zahŕňajúci vyhrážky, aj v súvislosti s použitím násillia a presvedčanie na spoluprácu, ako i neochota sťažovateľa spolupracovať, pričom súd poukazuje na informácie v spise, z ktorých vyplýva, že Hášimovia, ktorí Húsirov nepodporia sú vnímaní ako ich oponenti v zmysle hesla „Kto nie je s nami je proti nám“.

21. Kasačný súd taktiež dáva do pozornosti, že vo veciach medzinárodnej ochrany zohráva mimoriadne dôležitú úlohu dôveryhodnosť výpovede žiadateľa o azyl a v tomto kontexte i jeho vlastná celková dôveryhodnosť. Pravdivosť tvrdení žiadateľa a dôveryhodnosť jeho osoby sú základom, z ktorého je v azylovom konaní nutné vychádzať. Najvyšší súd Slovenskej republiky už v skoršej judikatúre (rozsudok NS SR sp. zn. 1Sža/10/2013 zo dňa 09.04.2013) uviedol, že nie je povinnosťou žiadateľa o azyl, aby prenasledovanie svojej osoby preukazoval inými dôkaznými prostriedkami než vlastnou dôveryhodnou výpoveďou. Je naopak povinnosťou správneho orgánu, aby v pochybnostiach zhromaždil všetky dostupné dôkazy, ktoré dôveryhodnosť výpovede žiadateľa o azyl vyvracajú alebo spochybňujú.

Rovnako nie je povinnosťou žiadateľa o azyl svoje obavy z prenasledovania podradiť pod konkrétny dôvod v zmysle zákona o azyle. To je úlohou posúdenia správneho orgánu.

22. Pokiaľ sa teda žiadateľ o azyl teda po celú dobu konania vo veci medzinárodnej ochrany drží jednej debovej línie, jeho výpoveď je možné i napriek drobným nezrovnalostiam označiť za konzistentnú a za súladnú s dostupnými informáciami o krajine pôvodu, potom je potrebné z takejto výpovede vychádzať, ako v preskúmvanej veci. Kasačný súd poukazuje na rozsudok sp. zn. 1 SŽa 4/2012 zo dňa 28.2.2012, v ktorom uviedol, že „posudzovanie dôveryhodnosti žiadateľa o udelenie azylu je výsledkom celkového hodnotiaceho procesu a úvah odporcu o osobnosti žiadateľa s prihliadnutím k miere reálnosti, resp. vierohodnosti ním tvrdených dôvodov odchodu z krajiny pôvodu v konfrontácii so všeobecne známymi informáciami o krajine pôvodu. Rozhodujúcimi pre záver o nedôveryhodnosti žiadateľa nemôžu byť len niektoré nepatrné nezrovnalosti alebo len omylom vysvetlené nejasnosti v tvrdeniach žiadateľa, ale zásadné rozpory vo výpovediach, ktoré správny orgán rozpozná.“

23. Z administratívneho spisu je podľa názoru kasačného súdu zrejmé, že žalovaný nepreukázal nedôveryhodnosť sťažovateľa vo výpovedi, táto bola konzistentná. Z uvedeného dôvodu bolo preto potrebné z výpovedí sťažovateľa vychádzať. Nie je taktiež možné bez ďalšieho skúmania vyhodnotiť výpoveď sťažovateľa na pojednávaní dňa 10.04.2019 zo strany krajského súdu ako účelovú, len preto, že na pojednávaní uviedol ďalšie skutočnosti, ktoré len dopĺňajú jeho predchádzajúcu výpoveď aj s poukazom na to, že sám sťažovateľ dôvodil tým, že vo vstupnom pohovore iba odpovedal na otázky, ktoré mu kládol žalovaný, nebolo to predmetom skúmania správneho orgánu, a predtým nepovažoval tieto skutočnosti za podstatné. Je nevyhnutné poukázať aj na to, že pre správny súd je pri rozhodovaní o správnej žalobe vo veciach azylu rozhodujúci stav v čase vyhlásenia alebo vydania jeho rozhodnutia.

24. Vo vzťahu k sťažovateľom namietanému nedostatočne zistenému skutkovému stavu veci kasačný súd uvádza, že správny orgán vo veciach medzinárodnej ochrany nesie zodpovednosť za náležité zistenie reálií o krajine pôvodu. Špecifikom konania vo veci medzinárodnej ochrany je rovnako zásada, že pri splnení daných podmienok sa uplatňuje pravidlo „v prípade pochybností v prospech žiadateľa o medzinárodnú ochranu“ („benefit of doubt“). Ak sú dané skutočnosti, na základe ktorých možno predpokladať, že k porušeniu základných ľudských práv a slobôd žiadateľov o azyl došlo, alebo mohlo by vzhľadom na postavenie žiadateľa v spoločnosti, s prihliadnutím na jeho presvedčenie, názory, správanie atď. ...dôjsť, a správny orgán nemá dostatok dôkazov o tom, že to tak nebolo, alebo nemohlo by v budúcnosti byť, potom tieto skutočnosti musí správny orgán v situácii dôkaznej núdze zohľadniť, a to v prospech žiadateľa o azyl (m.m. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10SŽa/10/2015 zo dňa 23.05.2015). Z preskúmvaného rozhodnutia ako aj z napadnutého rozsudku je zrejmé, že ako žalovaný tak ani krajský súd sa touto zásadou nezaoberali a neuplatnili ju v prípade sťažovateľa a to bez akéhokolvek odôvodnenia.

25. Čo sa týka námietky, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku osobitne nevysporiadal s námietkou týkajúcou sa príslušnosti k sociálnej skupine, súd poznamenáva, že v napadnutom rozsudku je zmienka súdu o sociálnej skupine iba v bode 76. rozsudku, avšak konkrétna právna úvaha absentuje. K otázke sociálnej skupiny v zmysle zákona o azyle kasačný súd považuje za nevyhnutné uviesť, že pred prijatím novely zákona o azyle, ktorý pojem určitá sociálna skupina zaviedla v ustanovení § 19a ods. 4 písm. e/ (skupina tvorí určitú sociálnu skupinu najmä vtedy, ak príslušníci skupiny zdieľajú vrodene charakteristické črty alebo spoločný pôvod, ktoré nemožno zmeniť, alebo zdieľajú charakteristiku alebo presvedčenie, ktoré sú tak závažné pre ich identitu alebo svedomie, že daná osoba by nemala byť nútená, aby sa ich zriekla a okolitou spoločnosťou je vnímaná ako odlišná; v závislosti od okolností v krajine pôvodu, určitá sociálna skupina môže predstavovať skupinu založenú na spoločnej charakteristickej črte sexuálnej orientácie, pričom túto orientáciu nemožno chápať tak, že zahŕňa činy považované za trestné podľa osobitného predpisu), sa NS SR pokúsil o definíciu sociálnej skupiny v rozsudku sp. zn. 4 Sžok KS 60/2006 zo dňa 27.02.2007, keď judikoval, že sociálna skupina v zmysle § 8 ZA je skupinou osôb podobného spoločenského pôvodu alebo postavenia, spoločenských zvyklostí a obyčajov, poprípade zhodnej sexuálnej orientácie, ktorá je pre inakosť v menšine. Podľa rozsudku NSS ČR zo dňa 14.01.2004, č. j. 2 Azs 69/2003-48 „Sociálna skupina v zmysle ustanovenia § 12 písm. b)

zákona č. 325/1999 Zb. o azyle, je spoločenský útvar, ktorý je určiteľný natoľko presne, aby bol vôbec spôsobilý na prenasledovanie. Príslušnosť k sociálnej skupine je totiž nutné vnímať ako možnosť, na základe ktorej môže ČR poskytnúť ochranu aj z iných dôvodov motivujúcich k prenasledovaniu než z dôvodu rasy, náboženstva, národnosti či politického presvedčenia. Takýmito dôvodmi sú typicky príslušnosť k sexuálnym menšinám, skupinám spojeným presvedčením nenáboženskej a nepolitickej povahy a iným skupinám, majúcich znak spôsobilý na prenasledovanie, ktorý nemusel byť zákonodarcovi v čase prijímania zákona o azyle vôbec známy. Za sociálnu skupinu preto nemôže byť považovaná skupina ľudí, ktorí nemajú v danom štáte vplyv, a to najmä preto, že sa nejedná o objektívne overiteľnú skutočnosť, ale o pocit, ktorým v určitej fáze svojho života môže trpieť takmer akýkoľvek človek v akejkoľvek reálne existujúcej spoločnosti.“

26. Vzhľadom na uvedené podľa názoru kasačného súdu v prípade sťažovateľa neboli naplnené pojmové znaky definície sociálnej skupiny, tak ako je vymedzená v ustanovení § 19a ods. 4 písm. e) zákona o azyle. Výkon pracovnej činnosti sťažovateľa, jeho vzdelanie či kvalifikácia nezakladajú jeho príslušnosť k určitej sociálnej skupine nakoľko nepredstavujú vrodenu charakteristickú črtu, nemennú črtu, či vnímateľne odlišnú črtu. Nepredstavujú ani pôvod, či zdieľané presvedčenie, ktoré by bolo závažné pre identitu jednotlivca.

V.

27. Kasačný súd na základe vyššie uvedených úvah konštatuje, že krajský súd dospel k nesprávnemu právnenému záveru, keď správnu žalobu zamietol. Nakoľko samotné preskúmané rozhodnutie trpí vadami, ktoré ho činia nezákonným, kasačný súd nezrušil napadnutý rozsudok, ale považoval za potrebné rozhodnúť v zmysle § 462 ods. 2 v spojení s § 457 ods. 1 S.s.p. tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku. V ďalšom konaní žalovaný po dôslednom preskúmaní veci opätovne rozhodne, pričom je viazaný právnym názorom kasačného súdu (§ 469 S.s.p.).

Podľa § 462 ods. 2 S.s.p. platí, že ak kasačný súd dospeje k záveru, že napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy nie je v súlade so zákonom, a krajský súd žalobu zamietol, môže rozhodnutie krajského súdu zmeniť tak, že zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vec mu vráti na ďalšie konanie.

28. O nároku na náhradu trov konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 1 a § 175 ods. 1 S.s.p. tak, že sťažovateľovi, ako úspešnému účastníkovi konania o kasačnej sťažnosti nárok na náhradu trov konania priznal v celom rozsahu.

29. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijal rozsudok jednomyselne (§ 139 ods. 4 S.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku riadny opravný prostriedok n i e j e prípustný.